

UDENRIGSMINISTERIET

BUDSKABER til brug for udenrigsministeren

Samråd K-P – vedr. våbeneksport til FAE

Enhed:

Sikkerhedspolitik (SP) og
Mellemøsten og Nordaf-
rika (MENA)

DET TALTE ORD GÆLDER

Dato:

11-06-2020

Sagsnummer:

2020-19680

Budskaber

Tak for ordet.

Tak til Udenrigsudvalget for indkaldelsen til dette samråd om eksport af våben og militært udstyr samt dual use produkter til de Forenede Arabiske Emirater.

Jeg vil gerne starte med at slå min holdning, som dansk udenrigsminister helt fast:

Der skal ikke eksporteres våben og militært udstyr fra Danmark til hverken FAE eller for den sags skyld Saudi-Arabien, som risikerer at blive anvendt i Yemen-konflikten.

Krigen i Yemen har stået på i mere end 5 år nu, og betegnes af FN som verdens største humanitære krise. Skiftende danske regeringer har derfor gennem hele konflikten støttet de FN-ledede forhandlinger for at opnå en politisk løsning.

Danmark har siden krigens start i 2015 bidraget med 850 mio. kr. i humanitær bistand samt 14 mio. kr. til at understøtte FN's fredsbestræbelser.

Der findes kun én udvej ud af konflikten i Yemen, nemlig en fredelig, politisk løsning.

Derfor udtaler Udenrigsministeriet sig konsekvent imod *alle* ansøgninger om eksport af alle våben og militært udstyr til begge lande, når vi bliver hørt af Rigspolitiet, som er den ansvarlige myndighed for udstedelse af eksporttilladelser vedrørende våben og militært udstyr.

Det har været linjen siden efteråret 2018. Og det er det fortsat.

Når det kommer til de såkaldte dual-use produkter, som hører under Erhvervsstyrelsen, og som erhvervsministeren netop har redegjort for, er det vigtigt at holde sig for øje, at vi her har at gøre med en meget bred gruppe af produkter, f.eks. navigationsudstyr, elektronik, komponenter og produktionsudstyr, som kan anvendes enten civilt eller militært.

Udenrigsministeriet laver derfor i forhold til dual-use en konkret vurdering fra sag til sag.

Når vi bliver hørt af Erhvervsstyrelsen, gennemgår Udenrigsministeriet ansøgningerne meget kritisk. Og hvis produktet vurderes at kunne anvendes militært i Yemen-konflikten, udtaler vi os imod.

Jeg vil nu kort knytte et par ord vedrørende udførslerne af radarsystemer fra Terma til de emiratiske flådefartøjer i perioden 2011-16, og opfølgende service, som erhvervsministeren netop har redegjort for.

Udenrigsministeriet er som bekendt **ikke** blevet inddraget i disse udførsler, da Terma på daværende tidspunkt ikke søgte om forudgående tilladelse hos Erhvervsstyrelsen.

Det har derfor heller ikke været muligt at vurdere, hvorvidt de pågældende radarsystemer kan have haft en effekt i forhold til Yemen-konflikten.

Erhvervsstyrelsen har nu indledt en nærmere undersøgelse af sagen med henblik på at få afklaret, om Terma har overholdt eksportkontrolreglerne på dual-use området ved ikke at søge om tilladelse. Jeg ser frem til resultatet af undersøgelsen, da det er i alles interesse at få klarhed.

Regeringen har naturligvis interesse i at sikre, og ærligt talt også en klar forventning om, at de relevante myndigheder bliver inddraget i **alle** eksportkontROLSager, hvor der kan foreligge risiko for uhensigtsmæssig anvendelse af det pågældende produkt.

Og nu et par ord om udførslerne af selvbeskyttelsesudstyr til de såkaldte IOMAX Archangel-fly i perioden 2015-18. Her er der tale om militært udstyr, der altså ikke falder under erhvervsministerens, men justitsministerens ressortområde, og hvor Udenrigsministeriet er blevet inddraget som høringspart.

Sagen ligger som bekendt i tiden før jeg blev minister. Jeg er derfor blevet oplyst om, at Udenrigsministeriet har afgivet høringssvar i fire konkrete tilfælde i perioden 2015-2017.

Udenrigsministeriet valgte i de fire sager ikke at udtale sig i mod eksporten blandt andet ud fra en vurdering af dels produktets defensive karakter, dels øvrige EU-landes eksportkontrolpraksis.

Jeg vil ikke gå i nærmere detaljer om sagsbehandlingen dengang. Men jeg kan supplerende oplyse, at Udenrigsministeriet siden har udtalt sig imod eksport militært udstyr til FAE, herunder til de konkrete fly – også forud for suspenderingen.

Og siden november 2018 har Udenrigsministeriet som bekendt suspenderet godkendelser af udførsler af våben og militært udstyr til FAE. Med andre ord ville samme tilladelser ikke blive givet i dag.

Jeg vil nu komme ind på FAE's rolle i de regionale konflikter, som udvalget også har spurgt til. FAE spiller en aktiv rolle i regionen både militært og politisk samt med omfattende udviklings- og humanitær bistand.

I Syrien og Irak er FAE ligesom Danmark en del af koalitionen mod ISIL og er en af de største bidragsydere til stabiliseringsindsatser, herunder gennem FN og Syrian Recovery Trust Fond.

I Libyen giver FAE både finansiel og militær støtte til General Haftar, som aktivt bekæmper den internationalt anerkendte regering. FAE's støtte har været afgørende for Haftars nu mere end et år lange offensiv mod Tripoli.

I Yemen er koalitionen, som FAE har spillet en central rolle i, blevet kritiseret af blandt andet FN for det høje antal civile dræbte ved koalitionen angreb og mulige brud på krigens love.

Siden maj 2019 har FAE gennemført en tilbagetrækning af sine styrker og annoncerede i februar 2020, at deres tropper nu var trukket ud.

Det vurderes dog, at FAE fortsat støtter Southern Transitional Council i det sydlige Yemen og desuden er aktiv i anti-terroroperationer, herunder i samarbejde med USA. Dertil yder FAE betydelig humanitær støtte til Yemen og bakker aktivt op om den FN-ledede fredsproces.

Afslutningsvis vil jeg gerne understrege, at Danmark er blandt de mest restriktive lande i EU, når det kommer til eksport af våben og militært udstyr til både FAE og Saudi Arabien.

Af fortrolighedsmæssige hensyn kan jeg ikke her gå i detaljer om øvrige enkeltlandes eksportkontrolpolitik, men blot sige, at der er få lande i EU, som har en så restriktiv linje som os.

Der skal heller ikke herske tvivl om, at jeg helst så, at alle andre EU-lande fulgte samme praksis som Danmark.

Og der er ingen tvivl om, at EU's regler på området i mange tilfælde er åbne for fortolkning. I sidste ende er det EU-landenes egen afgørelse at tillade eksporter til andre lande. Medmindre disse er omfattet af en egentlig våbenembargo. Derfor er vi også fra dansk side aktive i forhold til at præge EU-samarbejdet.

Som erhvervsministeren sagde, arbejder Danmark allerede for at styrke EU's dual-use-forordning i de igangværende forhandlinger af dual-use forordningen, så der tages bedre højde for risici relateret til eksempelvis menneskerettighedskrænkelser.

Og Danmark har også løbende kommunikeret vores restriktive eksportkontrolpraksis i forhold til bl.a. Saudi-Arabien og FAE. Det skal vi selvfølgelig blive ved med. Det er, som sagt, regeringens klare forventning, at de relevante myndigheder inddrages i alle væsentlige eksportkontROLSager.

Derudover er vi, som erhvervsministeren siger, klar til at se på, hvorvidt den konkrete sag vedrørende radarsystemer giver anledning til yderligere kontroltiltag – afhængig af udkommet af Erhvervsstyrelsens undersøgelse.

Vi er desuden villige til at se på, hvordan vi fremadrettet sikrer endnu bedre parlamentarisk inddragelse på eksportkontrol-området. I den forbindelse vil vi også gerne indhente erfaringer fra andre, sammenlignelige lande.

Holdningen er klar: Vi har alle en fælles interesse i at sikre, at danskproducerede våben og dual-use produkter eksporteres efter hensigten og ikke anvendes i konflikter som f.eks. i Yemen.